

חודש למשבר באב א-רחמה - מקרה בוחן

הקשחת עמדת המשטרה בהתאם לעמדות תנועות המקדש;

נדרש גיבוי ראש הממשלה לעמדה מרוסנת ושקולה

18 במרץ 2019

בשנים האחרונות ההתנהלות על הר הבית/חרם א-שריף היא מקור למשברים חוזרים ונשנים. במקרה הטוב נדרשה השקעה אדירה על מנת להביא משברים אלו לסיום, ופעמים רבות הם אף גבו מחיר בחיי אדם. היציבות המעורערת בהר הבית מקרינה באופן מיידי כמעט על המצב בירושלים, בגדה, בעזה ולעתים גם בכל שטחי המדינה. גלי ההדף שלה מגיעים במהירות גם לירדן.

אחד הלקחים המרכזיים מבחינת אירועי השנים האחרונות בהר הבית/חרם א-שריף הוא החשיבות העליונה שיש לתיאום בין משטרת ישראל לבין הווקף הירדני. שני גופים אלו אחראים על היישום בפועל של ההסכמות אליהן הגיעו ממשלות ישראל וירדן בנוגע למקום הקדוש ולהתנהלות היומיומית בו. תיאום מוצלח בין שני גופים אלו מבטיח את שימור היציבות והרגיעה בהר מול הלחצים של הגופים השונים השואפים לערער את הסטטוס קוו.

מטבע הדברים אי אפשר לצפות שמשטרת ישראל והווקף הירדני יראו עין בעין בכל דבר. אי הסכמות יכולות להתקיים הן לגבי שאלות עקרוניות וגם בהתנהלות ובמפגש היומיומי שבין שוטרים ואנשי ווקף. דווקא בשל כך ולאור מה שתיארנו לעיל חיוני ששני גופים אלו ישימו את הדגש על הידברות ביניהם, יפגינו גמישות שתמנע חיכוכים ויקיימו מנגנונים יעילים לליבון אי הסכמות ומשברים, ולמניעת הדרדרות. לעומת אלו, גישה כוחנית והפגנת עמדות נוקשה הן מתכון ליצירת עימותים והסלמתם ומהוות אבן נגף בפני סיום משבר לאחר שהוא פורץ.

ניתוח התנהלות המשטרה במשבר הנוכחי סביב מבנה באב א-רחמה מוביל למסקנה שלמשטרה תרומה משמעותית לפריצתו של המשבר, ולאורכו היא נעה בין איפוק לבין כוחנות. לכאורה אין לבוא בתלונות אל המשטרה שמעצם הגדרת תפקידה אמורה לפעול נגד מפרי החוק, אלא שבדיקת העובדות לאשורן מראה שפעולות הווקף והמתפללים המוסלמים לא היוו עבירה על החוק, ופרט לאירוע של השלכת בקבוק התבערה/הזיקוק הן מצויות בטווח ההגדרה של מחאה לגיטימית ולא אלימה.

בעבר המשטרה ראתה בתנועות המקדש גורם שפעולותיו נועדו לערער את היציבות בהר הבית/חרם א-שריף, ובהתאם השוטרים בשטח פעלו כדי למנוע פרובוקציות של פעילי המקדש ובוודאי שלא ראו בהם פרטנר לתיאומים ושיתופי פעולה. הרישום שנביא כאן חושף את השינוי שחל בשנתיים האחרונות, במהלכן חלה התקרבות בין תנועות המקדש לבין המשטרה. רישום זה יחשוף את העמדה הנוקשה שמסגלת לעצמה המשטרה בעקבות כך בכלל, ואת השלכותיה על הדרדרות המשבר בבאב א-רחמה בפרט. ניתן יהיה לראות כי העמדה הכוחנית של המשטרה גדלה עם התגברות מחאתן של תנועות המקדש כלפי התנהלות ממשלת ישראל במשבר.

תנועות המקדש מצהירות בגלוי על התנגדותן לסטטוס קוו וחלקן אף מצהירות במפורש שהיעד אליו הן חותרות הוא הריסת כיפת הסלע ובניית בית המקדש¹. לא רק שהגשמה – אפילו חלקית – של יעדים אלו כרוכה בערעור חמור של היציבות בהר הבית אלא שפעילים מרכזיים בתנועות המקדש אף הצהירו בגלוי שערעור היציבות בהר הוא מטרה לכשעצמה שתאפשר להן לממש את מטרותיהן מרחיקות הלכת².

¹ ראו למשל: שתי תמונות: 2019 – כיפת הסלע, 2029 - בית המקדש, דף הפייסבוק של נשים למען המקדש, 20/1/2019; השר אריאל הצהיר יותר מפעם אחת – "בנינו הרבה בתי מקדש קטנים. אבל אנחנו צריכים לבנות את המקדש האמיתי בהר הבית", אתר TOI, 5/7/13; אסף פריד, חבר בצוות התיאום של תנועות המקדש עם המשטרה כיום: "אני אומר לעצמי למה שלא אקח פצצת אר-פי-גי, אעלה למקום גבוה ואשלח אותו לתוך המסגדים. זה בעצם דבר פשוט. תשאל את האנשים כאן." ראיון לשלום ירושלמי בעיתון מעריב, 30/10/2009.

² ראו למשל הרב מאור הורוביץ הלוי מיישבת הר ברכה: "אם נזכה שנוכל לכבוש את המקום - בששת הימים הגענו ! ... אם נזכה, שתהיה פה איזה, חלילה, התקפה של הגנה, אז אנחנו נוכל להחזיר אלינו את המקום הזה" אתר הר הבית, 26/12/18; וכן יהודה גליק בראיון לעמיתו אתאלי "אני לא רוצה לפגוע במסגד .... אם בסוף תהיה פה מלחמה והערבים יעשו שוב את אותה טעות כמו בפספוס של

נוקשות גוברת זו של המשטרה, שמסגלת את עמדות תנועות המקדש, מובילה להסלמתו של המשבר. ניתוח האירועים כפי שיובא להלן מוביל למסקנה כי אל מול הגיבוי הפוליטי הנתון כיום לעמדה המנוסחת על ידי תנועות המקדש:

**יש לסיים משבר זה בהקדם ותוך אימוץ פשרה יצירתית שכבר הונחה על השולחן.
על ראש הממשלה ומשרדו לדחוק לעמדה מרוסנת ושקולה של המשטרה
אל מול הווקף, ולגבותה בעמדה זו.**

כרוניקת המשבר –

מהטלת הגבלות קולקטיביות, להצבת המגנומטרים ומהם לבאב א-רחמה

<p>לחצים גוברים של תנועות המקדש על המשטרה בגיבוי פוליטי ← הקשחת עמדת המשטרה כלפי המתפללים המוסלמים במתחם והתרופפות ההתנהלות אל מול המבקרים היהודים ← חיכוכים בין המשטרה לבין הווקף, פעולות לא מתואמות, ומקרי אלימות גוברים ← התערבות מאוחרת של נתניהו בלחץ בינלאומי וירדני ← חזרה זמנית לסדר ולרגיעה עד המשבר הבא ← וחוזר חלילה.</p>	<p>הכרוניקה בתמצית</p>
--	------------------------

פירוט	מועדים ותמצית
<ul style="list-style-type: none"> ▪ במשך כשנה וחצי מתחילת 2013 ועד לאמצע שנת 2014 ועדת הפנים של הכנסת, בראשות ח"כ מירי רגב, קיימה 15 דיונים בנושא הר הבית³. הוועדה העניקה גיבוי נחרץ לפעילי המקדש. ביחד הם הפעילו לחץ רב על קציני משטרה בכירים. אחת הדרישות הקונקרטיות שהופנתה בדיונים כלפי המשטרה היא מניעת כניסתם של מוסלמים אל הר הבית/חרם א-שריף כדי שפעילי המקדש שמגיעים למקום לא יהיו חשופים למחאה המונית נגדם. ▪ החל מיוני 2014 המשטרה התחילה לעשות שימוש בהגבלות קולקטיביות על כניסת מוסלמים להר הבית. בכמחצית מימי השישי שבחצי שנה זו ובכלל זה לאורך כל ימי השישי של חודש הרמדאן הוטלו הגבלות שמנעו באופן גורף ממוסלמים שמתחת לגיל 50 להיכנס אל ההר. פעמים רבות גם במהלך השבוע הוטלו הגבלות כאלו ולעתים יום אחרי יום. ▪ על פי ניתוח של עיר עמים השימוש בהגבלות הקולקטיביות הוביל להתגברות המתיחות והאלימות בתקופה קשה זו בירושלים. ▪ באמצע נובמבר 2014, אחרי פגישה עם מלך ירדן בתיווך מזכיר המדינה האמריקאי קרי, הכריז נתניהו שההגבלות הקולקטיביות יוסרו. האלימות בירושלים שהחלה לשכוך כבר בתחילת ספטמבר עם סיום הלחימה בעזה ("צוק איתן") ירדה בצורה חדה. 	<p><u>2013 - נובמבר 2014</u></p> <p>לחצים גוברים של תנועות המקדש, בגיבוי ועדת הפנים של הכנסת, על המשטרה;</p> <p>הגברת שימוש המשטרה בהגבלות קולקטיביות;</p> <p>אלימות גוברת בירושלים;</p> <p>הכרזת נתניהו והסרת ההגבלות הקולקטיביות;</p> <p>האלימות בירושלים שוככת.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ החל מאוגוסט 2015 - התרבו העימותים בין פעילי מקדש לפעילים מוסלמים בתוך ההר⁴. ▪ בערב ראש השנה המשטרה החלה להפעיל מחדש את ההגבלות הקולקטיביות. והן נמשכו בחלק ניכר מהימים שבין ראש השנה ועד תום חג הסוכות (תקופה של כשלושה שבועות). ▪ בירושלים התחילה "אינתיפאדת הסכינים" שנמשכה חודשים ארוכים. ▪ בניסיון להפסיק את האלימות, מזכיר המדינה קרי סייע שוב לתווך בין נתניהו לבין מלך ירדן. כחלק מהסיכומים שהושגו, נתניהו אשרר את הקולקטיביות. 	<p><u>אוגוסט - אוקטובר 2015</u></p> <p>חידוש הגבלות קולקטיביות במהלך חגי תשרי;</p> <p>"אינתיפאדת הסכינים";</p> <p>הצהרת נתניהו והפסקת השימוש בהגבלות הקולקטיביות.</p>

תכנית החלוקה, אנוחנו נתגונן והם ישלמו מחיר כואב...כל עוד הם רוצים הכל או לא כלום הם עלולים לקבל לא כלום", ידיעות אחרונות 7/10/15.

³ עיר עמים, "הר הבית: השחיקה הנמשכת בהסדרים הקיימים", אוקטובר 2014

⁴ יוסי אלי ושבטאי בנדט, "מוחמד חזירי הופך לתופעה: עוד תיעוד של פרובוקציה בהר הבית", אתר וואלה, 27/7/15

<p>מחויבותה של ישראל לסטטוס קוו ובהודעה רשמית מצהיר כי "ישראל תמשיך לאכוף את המדיניות הוותיקה שלה: מוסלמים מתפללים בהר הבית, לא מוסלמים מבקרים בו"⁵.</p> <p>מאז אוקטובר 2015 המשטרה כמעט וחדלה מהשימוש בהגבלות הכניסה הקולקטיביות, והן הוטלו פעמים בודדות בלבד (למשל אחרי הריגתם של שני שוטרים בשערי הר הבית ביולי 2017). הדבר תרם באופן ניכר לרגיעה בהר.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ ב-14 ביולי שלושה תושבי אום אל-פאחם הרגו שני שוטרים בשערי הר הבית. ▪ המשטרה המליצה⁶ – והממשלה אימצה את ההמלצה - להציב גלאי מתכות בכניסה להר הבית/חרם א- שריף. המתפללים המוסלמים מסרבים להיכנס למתחם כל עוד המגנומטרים לא הוסרו. ▪ במשך שבוע התקיימו תפילות והתכנסויות המוניות מחוץ לשערי הר הבית/חרם א- שריף. פרט לאירועים בודדים ונקודתיים שהסתיימו במהירות מדובר היה במחאה לא אלימה. ▪ על פי דיווחי התקשורת, בניגוד להמלצות הצבא והשב"כ לממשלה להסיר את המגנומטרים לפני התפילות הגדולות של יום ששי, המשטרה הציגה עמדה נוקשה והמליצה על השארת המגנומטרים במקומם⁷. ▪ ביום שישי שלאחר מכן, 21 ביולי 2017, הגיעו אלפים רבים של מתפללים. המשטרה החליטה לפזר את המוחים בכוח ובהתנגשויות שפרצו נהרגו שלושה פלסטינים. ▪ באותו הלילה הרג פלסטיני תושב הגדה המערבית שלושה ישראלים בהתנחלות חלמיש. <p>בימים שלאחר מכן המשיכה המחאה במזרח ירושלים באותה אינטנסיביות ותוך הימנעות מאלימות, אף כי האווירה המתוחה נותרה בשיאה. הדי ההדף של האירועים יצרו גם משבר עם ממשלת ירדן ותוך כמה ימים החליטה הממשלה להסיר את המגנומטרים ולחזור למצב של כניסה חופשית למוסלמים.</p>	<p><u>יולי 2017</u> רצח השוטרים; הצבת המגנומטרים על פי המלצת המשטרה; מחאה לא אלימה של המתפללים המוסלמים; התעקשות המשטרה לעומת השב"כ והצבא על השארת המגנומטרים; התנגשויות במהלכן נהרגים 3 פלסטינים; רצח 3 ישראלים בחלמיש; החלטת הממשלה על הסרת המגנומטרים.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ התקרבות גוברת בין המשטרה לבין תנועות המקדש⁸. בעבר המשטרה ראתה בתנועות המקדש גורם שפעולותיו נועדו לערער את היציבות בהר הבית/חרם א- שריף. בשנים אלו השר לביטחון הפנים גלעד ארדן, מפקד מחוז ירושלים היוצא יורם הלוי ופעילי המקדש עצמם הצהירו בגאווה על שיתוף הפעולה המתגבר ביניהם. ברמה הסמלית הגיע שיתוף פעולה זה לשיא בפגישות הפרידה האינטימיות שקיים הלוי עם פעילי המקדש בעת סיום תפקידו כמפקד המחוז. ▪ בין השאר, שיתוף הפעולה כולל פגישות תיאום תקופתיות בין צוות של פעילי המקדש לקציני משטרה אשר אחראים על הנעשה בהר. ▪ התקרבות זו מובילה גם להתרופפות הבדיקות של המשטרה. כך למשל התאפשר לפעילי מקדש להכניס להר לולב, יין (האסור על פי האסלאם) ואף להיכנס בלבוש שעליו כיתוב הקורא להרס כיפת הסלע⁹, וזאת ללא התערבות מצד המשטרה ותוך הפרה בוטה של הסטטוס קוו. ▪ הסמכות של הווקף בהר הבית/חרם א- שריף היא מושא לביקורת רבה מצד תנועות הר הבית והמקדש אשר דורשות את הגבלתו ואף סילוקו מההר כחלק ממימוש ריבונות ישראלית מלאה ובלעדית במקום¹⁰. ▪ חיכוכים נקודתיים מתמשכים בין הווקף לבין המשטרה¹¹. מבחינת הווקף המשטרה פועלת ללא סמכות כשהיא מתערבת במעשי אנשי הווקף שהם אלו שאחראים על ניהול המתחם הקדוש. 	<p><u>2019-2017</u> התקרבות גוברת בין המשטרה לבין תנועות המקדש; התרופפות בדיקות המשטרה בכניסת מבקרים יהודים; גידול במספר נכנסים ועצימת עיניים מפני הפרות סטטוס קוו של המבקרים; חיכוכים מתמשכים בין הווקף לבין המשטרה.</p>

⁵ איתמר אייכנר, "נתניהו אישר רשמית בעקבות ההבנות עם ירדן: רק מוסלמים יתפללו בהר הבית", וויינט 25/10/15

⁶ יניב קובוביץ, "בכירים במשטרה: ארדן ואלשיך תמכו בהצבת המגנומטרים בלי דיון מעמיק במטה הארגון", הארץ 23/7/17

⁷ עמוס הראל, "מערכת הביטחון ציפתה שנתניהו יעשה את הדבר הנכון ויקפל את המגנומטרים", הארץ 21/7/17

⁸ אביב טטרסקי, "שניים או חוזה: הקשרים המתהדקים והמדאיגים בין תנועות המקדש לבין המשטרה", עיר עמים, נובמבר 2017

⁹ שם.

¹⁰ כך למשל אמר ח"כ גליק בכנסת: "מקומם של אנשי הווקף לא צריך להיות ברחבת הר הבית, אלא בתוך המסגדים פנימה. כלל לא אמורה להיות לווקף סמכות בשטחים הפתוחים של הר הבית". תומר ניר, "לראשונה: גליק תוקף את נתניהו בנושא הר הבית", חדשות סרוגים 28/7/16

¹¹ למשל, בחודש מרץ 2017 המשטרה עצרה את מהנדס הווקף ושני אנשי ווקף נוספים בטענה שניסו להחליף את דלתות הכניסה למסגד אל-אקצא מבלי שהיה להם אישור לכך; במהלך חודש הרמדאן בשנת 2018 מנעה המשטרה מאנשי הווקף להכניס מנות אוכל לשבירת הצום לשירות הצמים בהר הבית/חרם א- שריף; בחודש ינואר 2019 עימות בין הווקף לבין המשטרה על כניסת שוטר חבוש כיפה לכיפת הסלע.

<ul style="list-style-type: none"> ▪ בשנת 2003 המשטרה הוציאה צו סגירה למבנה באב א-רחמה מכיוון ששימש כמשרדים של עמותה מוסלמית בשם "Islamic Heritage Committee" אשר הוכרזה כקשורה לחמאס. צו הסגירה הוארך בידי המשטרה מעת לעת. ▪ הווקף פנה מספר פעמים אל המשטרה בבקשה שתאפשר את פתיחתו מחדש של מבנה באב א-רחמה. בין השאר, טען הווקף שהעמותה שבשלה נסגר המבנה פורקה ואין הצדקה לסגירה הממושכת לאורך 16 שנים. ישראל סירבה להיענות לבקשה. ▪ כפי שיתברר מאוחר יותר בבית המשפט (ראו להלן), הצו המשטרתי המורה על סגירת מבנה באב א-רחמה פקע בקיץ 2018. ▪ באב א-רחמה הוא מבנה עתיק הנמצא בכותל המזרחי של הר הבית במבואה של שער הרחמים (ומכאן שמו באב א-רחמה). על פי עדויות כתובות מהמאה ה-11 וה-14 הוא אף תפקד כמסגד. 	<p style="text-align: right;"><u>2019 – 2003</u> באב א-רחמה – הסגירה והפתיחה; 2003 – צו סגירה לבאב א-רחמה; קיץ 2018 – צו הסגירה פקע; עדויות כתובות לשימוש המבנה כמסגד במאות ה-11 וה-14.</p>
<p>תנועות המקדש מקיימות פעולות שונות בסמיכות לבאב א-רחמה/שער הרחמים ואף מסמנות אותו כמקום בהר הבית שבו הן מעוניינות להקים בית כנסת:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ מזה מספר שנים שקבוצות של פעילי מקדש מסיירות בהר הבית אחת התחנות הקבועות שלהן היא בסמוך למבנה ושם המדריך מסביר סוגיה הלכתית או היסטורית כלשהי הנוגעת לבית המקדש. ▪ סגן שר הביטחון אלי בן-דהן (הבית היהודי) כלל בהצעה שהגיש לממשלה לתפילת יהודים בהר הבית גם את הקמתו של בית כנסת במבנה באב א-רחמה (שער הרחמים)¹². ▪ במהלך השנה האחרונה החלו פעילי מקדש להגיע אל צדו החיצוני של באב א-רחמה (הדופן המזרחי של הר הבית/חרם א-שריף) ושל העיר העתיקה). למרות שמדובר בבית קברות מוסלמי פעילי המקדש מגיעים למקום ומתפללים בו¹³. ▪ בט' באב תשע"ח (21 ביולי 2018) השתתף השר לענייני ירושלים אלקין בעצרת של ארגון הימין "נשים בירוק". אלקין נאם סמוך לכניסה לבית הקברות המוסלמי כמה עשרות מטרים מהדופן החיצוני של באב א-רחמה בו פעילי המקדש עורכים את תפילות המחאה שלהם, ובנאומו הוא מביע תמיכה בפעולות אלו¹⁴. 	<p style="text-align: right;"><u>2018</u></p> <p>תנועות המקדש מעבות את פעילותן לסימון אזור באב א-רחמה כשטח מריבה ואף כבית כנסת לעתיד.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ המועצה העליונה של הווקף הורחבה מ-11 ל-18 חברים ומצורפים אליה דמויות בכירות מהרשות הפלסטינית וארגון הפתח בירושלים המזרחית. ▪ ב-13 בפברואר 2019 חברי המועצה העליונה של הווקף פתחו את מבנה באב א-רחמה וערכו בו תפילה קצרה. לאחר מכן המבנה נסגר מחדש. 	<p style="text-align: right;"><u>13 בפברואר 2019</u> הווקף פותח את מבנה באב א-רחמה לתפילה קצרה.</p>
<p>המשטרה נעלה בשלשלת את השער המוביל אל באב א-רחמה. בכך היא סייעה לייצר אובייקט פיזי שיהפוך למוקד של התנגדות פלסטינית ושלמשטרה אין את היכולת להגן עליו.</p>	<p style="text-align: right;"><u>17 לפברואר 2019</u> המשטרה נועלת את השער לבאב א-רחמה.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ במהלך המשבר מתפללים מוסלמים פורצים פעם אחר פעם את השער הנעול ועורכים תפילות מאה מסביב לבאב א-רחמה ובתוכו. ▪ הפלסטינים מקפידים על מאבק לא אליים – תפילות שקטות והימנעות מעימותים, אולם בתקשורת הישראלית מדווחים על עימותים והתפרעויות פלסטיניות. ▪ ברוב המקרים המשטרה פינתה בכוח את המתפללים מסביבות המבנה. ▪ נוכח העימותים עם המשטרה המשבר נושא אופי של מחאה עממית וגובר קולו של הציבור המקדסי (המזרח ירושלמי). הדרישה המקורית של הווקף לפתיחת המבנה כמשרדים או ספריה התחלפה בדרישה מלמטה של הציבור הפלסטיני לפתיחתו כמסגד. ▪ למרות המתוחות לא הוטלו הגבלות קולקטיביות על כניסת מתפללים מוסלמים לתפילת יום השישי במסגד אל-אקצא. תפילת הצהרים של יום 	<p style="text-align: right;"><u>17 – 22 לפברואר 2019</u></p> <p>התנהגות כוחנית של המשטרה; מאבק לא אליים של המתפללים; הדרישה המקורית מוחלפת בדרישת המתפללים לפתיחת המבנה כמסגד; הימנעות המשטרה מהגבלות</p>

¹² יוסף ארנפלד, "מאבק בלי רחמים", אתר ערוץ 7, 28/2/19

¹³ דף הפייסבוק של ארגון סילוואניק, 20/7/2018

¹⁴ "חברי ממשלה וכנסת בשליחות פעילי המקדש", עיר עמים, יולי 2018

<p>ששי ה-22 בפברואר בהשתתפות עשרות אלפי מתפללים מוסלמים ותפילת מחאה בבאב א-רחמה הסתיימו ללא עימותים אלימים.</p> <ul style="list-style-type: none"> פעילי המקדש טוענים שעד לפני 20 שנה מסגד אל-אקצא היה המסגד היחיד בהר הבית/חרם א-שריף ומסגרים את פתיחתו של באב א-רחמה כמסגד כהפרה של הסטטוס קוו ודורשים "לאזן" זאת בכך שיותר ליהודים להתפלל בהר. <p>בפועל לאורך 1,300 שנות קיומו כאתר פולחן מוסלמי פעלו בהר הבית מספר מסגדים במבנים השונים הפזורים בו. גם באב א-רחמה שימש כמסגד בין המאה ה-11 וה-14 לספירה¹⁵.</p> <p>ירדן טוענת שהגדרת הסטטוס קוו היא כהגדרת השלטון העותומאני במאה ה-19. בהגדרה זו, המתחם כולו הינו מקום תפילה מוסלמי והווקף קובע את מקומות התפילה במתחם. בכל הנוגע לישראל, ניתן ללמוד על גבולות הסטטוס קוו רק מהצהרתו של נתניהו משנת 2015, לפיה המתחם כולו הינו מקום תפילה מוסלמי.</p>	<p>קולקטיביות ;</p> <p>תפילת יום ששי ותפילת מחאה מסתיימות ללא אלימות ;</p> <p>תנועות המקדש ממסגרות את המשבר כהפרה של הסטטוס קוו.</p>
<ul style="list-style-type: none"> שוטרים עצרו לפנות בוקר את ראש המועצה העליונה של הווקף השייח סלהב בן ה-75. המעצר ונסיבותיו נתפסים במזרח ירושלים ובירדן כמעשה משפיל. נעצרו אנשי ווקף נוספים ובהם נגיח בכיראת, סגנו של השייח סלהב. אחרי מספר שעות בית המשפט קבע שאין עילה למעצרים ומורה על שחרורם. <p>בית המשפט קבע שהצו המשטרתי המורה על סגירת מבנה באב א-רחמה פקע בקיץ 2018¹⁶. לכן, אנשי הווקף כמו גם המתפללים שנכנסו אל המבנה לא ביצעו כל עבירה. המשטרה פעלה ללא סמכות בסגירת המבנה ללא צו תקף.</p>	<p><u>24 לפברואר 2019</u></p> <p>המשטרה מחריפה פעולותיה ועוצרת אנשי ווקף בכירים ;</p> <p>בית המשפט מורה על שחרור העצורים וקובע שצו הסגירה אינו בתוקף.</p>
<p>נתניהו מודיע שבכוונתו להיעתר לבקשה הירדנית לקיים שיפוצים בבאב א-רחמה¹⁷.</p> <p>זהו סימן ברור לכך שישראל מוכנה להגיע לפשרה ואינה דורשת עוד לסגור את המבנה. מאידך קיום השיפוצים משמעו שבטווח הקרוב לא יתקיימו תפילות במבנה ושההכרעה הסופית לגבי ייעודו תידחה לנקודת זמן טעונה פחות ונוחה יותר לפשרה.</p>	<p><u>24 לפברואר 2019 בערב</u></p> <p>נתניהו מודיע כי ייעתר לבקשה הירדנית ומסתמן מתווה לפשרה.</p>
<p>הודעתו של נתניהו ספגה ביקורת רבה מצד תנועות המקדש. פוליטיקאים מהימין מהדהדים ומחזקים את הביקורת.</p> <p>בעקבות זאת מתפרסם כי "גורמים מדיניים מסרו, כי רה"מ בנימין נתניהו הורה לפנות את הציוד מהאתר ולא לאפשר תפילה"¹⁸.</p>	<p><u>25 לפברואר 2019</u></p> <p>נתניהו נסוג בעקבות ביקורת תנועות המקדש</p>
<ul style="list-style-type: none"> התפילות היומיות בבאב א-רחמה ממשיות ללא עימותים. המשטרה ממשיכה להוציא מדי יום צווי הרחקה מהר הבית/חרם א-שריף לאנשי ווקף נוספים. צווי ההרחקה הם לתקופות ממושכות של שבועות ואפילו חודשים. זאת בטענה שהם מפריים את האיסור על פתיחת באב א-רחמה על אף שבית המשפט כבר קבע כי אין צו בתוקף האוסר את פתיחת המבנה. ברשתות החברתיות במזרח ירושלים הופצו קריאות לקיום תפילות מחוץ לעיר העתיקה ביום ששי במחאה על צווי ההרחקה נגד אנשי הווקף. 	<p><u>24-28 לפברואר 2019</u></p> <p>ממשיכות תפילות המחאה בבאב א-רחמה ;</p> <p>המשטרה ממשיכה להוציא צווי הרחבה לאנשי ווקף ;</p> <p>קריאות למחאה גוברת עקב צווי ההרחקה.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ההידברות בין ישראל לירדן בניסיון לסיים את המשבר בפשרה מעלה הילוך. פרסומים רבים בתקשורת חוזים שפשרה כזו תכלול את השארת באב א-רחמה פתוח לשימוש של הווקף אולם הוא לא יתפקד כמסגד. ב-3 במרץ המשטרה הגישה בקשה חדשה להוצאת צו סגירה למתחם לבית משפט השלום. בית המשפט הורה לווקף להשיב לטענות המשטרה 	<p><u>3 – 17 למרץ 2019 - בין כוחנות להדברות</u></p> <p>פרסומים אודות הידברות לקראת פשרה בין ישראל לירדן ;</p>

¹⁵ אורי טל, "מקורות ערביים", הוצאת יד בן צבי, עמ' 87 ועמ' 216.

¹⁶ תיק מ"י 55343-02-10

¹⁷ דניאל סירוטי "ראש מועצת הווקף נעצר בחשד להפרת צו אלוף ובית משפט", המהדורה המודפסת של ישראל היום, 25/2/19

¹⁸ נדב שרגאי, "רה"מ: לא יהיה מסגד נוסף בהר הבית", המהדורה המודפסת של ישראל היום, 26/2/19

<p>בתוך שבוע.</p> <p>■ נדב שרגאי פירסם בעיתון "ישראל היום" כתבה¹⁹ ובה ציטוטים מתוך נייר עמדה שהמשטרה הגישה לשר לביטחון פנים. על פי הציטוטים המובאים בכתבה, המשטרה אימצה את המסגור של תנועות המקדש לפתיחת באב א-רחמה ומכנה זאת "הפרה של הסטטוס קוו". על פי שרגאי, המשטרה אף הזהירה שאם המצב יישאר כמו שהוא הרי שפעילים יהודים עלולים ליזום "אירועי מחאה עם פוטנציאל נפיץ". האזהרה הזו והאימוץ של מסגור "הפרת הסטטוס קוו" דוחפים לעמדה נוקשה שתקשה על הגעה לפשרה סביב השימוש במבנה.</p> <p>■ 9 במרץ - שוטר המוצב קבוע במתחם תועד כשהוא נכנס אל מבנה באב א-רחמה, מסרב לחלוץ את נעליו ודורך על שטיחי התפילה. מתברר כי אותו שוטר תועד בעבר כשהוא מפר איסור על פי האסלאם ומכניס בקבוק יין להר הבית/חרם א-שריף. ככל הידוע, השוטר מוסיף להיות מוצב במקום.</p> <p>■ ב-10 במרץ בית משפט השלום הודיע שלאור הדיווחים על משא ומתן בין ישראל לירדן החלטתו תינתן ב-17 למרץ.</p> <p>■ 12 במרץ - בקבוק תבערה (על פי הפלסטינים זיקוק) הושלך אל עמדת המשטרה בהר הבית/חרם א-שריף. כתוצאה מכך פרצה דליקה במבנה ושוטר נפצע משאיפת עשן. אנשי הווקף כיבו את הדליקה.</p> <p>שני נערים נעצרו כחשודים בהשלכת בקבוק התבערה. הנערים טוענים כי השליכו אותו על השוטר שתועד בכניסתו בנעליו לבאב א-רחמה²⁰.</p> <p>המשטרה פינתה את הר הבית/חרם א-שריף ממתפללים ומנעה כניסה אל העיר העתיקה כולה. הר הבית/חרם א-שריף נותר סגור עד הלילה. המתחם נפתח מחדש למתפללים מוסלמים ומבקרים לא מוסלמים רק למחרת בבוקר.</p> <p>■ 14 למרץ – פעילי המקדש הגיעו אל הר הבית/חרם א-שריף כחלק מהמחאה שלהם נגד פתיחת באב א-רחמה. לאורך שעות הביקור השוטרים שהתלוו לקבוצה אפשרו לפעילי המקדש להתפלל בשקט ואף לברך ברכות בקול רם וכלל לא ניסו למנוע את הדבר. המשטרה אף אפשרה נאום ארוך שבו ייחס הדובר למוסלמים את "רוחו המודרנית של עמלק" ואמר ש"אחרי שנמחה את עמלק נבנה את בית מקדשנו".</p> <p>■ 17 במרץ - בית משפט השלום דן בדלתיים סגורות בבקשת המשטרה. בסופה מתקבלת החלטתו ממנה פורסם רק החלק הקובע כי "בית המשפט האריך את צו המניעה הזמני לסגירת המתחם וזאת עד לדיון בתיק העיקרי. ניתן לווקף זמן של 60 יום לתגובה בתיק העיקרי"²¹.</p>	<p>במקביל, מנהלת המשטרה הליך חדש בבית המשפט לסגירתו של באב א-רחמה;</p> <p>פרסומים מעידים על אימוץ המשטרה את המינוחים של תנועות המקדש;</p> <p>שוטר מבזה את המבנה;</p> <p>השלכת בקבוק תבערה/זיקוק;</p> <p>סגירת הר הבית/חרם א-שריף למספר שעות;</p> <p>התעלמות המשטרה מהפרות מבקרים יהודים את הנהלים.</p>
---	--

¹⁹ נדב שרגאי, "חשש: השינוי בהר הבית מתקבע", ישראל היום, 5/3/19

²⁰ ניר חסון, "החשודים בהצתה בהר הבית: רצינו לפגוע בשוטר שדרך על שטיחי התפילה", הארץ 14/3/19

²¹ ניר חסון, "בית המשפט הורה לסגור את מבנה המריבה בהר הבית", הארץ 17/3/19